Аналітична довідка
щодо результатів моніторингу роботодавців

З метою сприяння активізації співпраці ПТНЗ і бізнесу, уможливлення вчасної реакції закладу на попит на ринку праці Навчально-методичним центром професійно-технічної освіти у Сумській області спільно з 20 закладами професійної (професійно-технічної) освіти (ДНЗ «Сумський хіміко-технологічний центр ПТО», ДПТНЗ «Конотопське вище професійне училище», ДПТНЗ «Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну», ДНЗ «Охтирський центр ПТО», ДПТНЗ «Конотопський професійний ліцей», ДПТНЗ «Путивльський професійний ліцей», ДНЗ «Сумський центр ПТО харчових технологій, торгівлі та ресторанного сервісу», ДПТНЗ «Роменське вище професійне училище», ДНЗ «Глухівське вище професійне училище», ДНЗ «Сумське міжрегіональне вище професійне училище», ДПТНЗ «Шосткинське вище професійне училище», ДПТНЗ «Кролевецьке вище професійне училище», ДПТНЗ «Сумський центр ПТО з дизайну та сфери послуг», ДПТНЗ «Реутинський професійний аграрний ліцей», ДПТНЗ «Конотопський професійний аграрний ліцей», ДПТНЗ «Лебединське ВПУ лісового господарства», ДПТНЗ «Хотінський професійний аграрний ліцей», ДПТНЗ «Глинський професійний аграрний ліей», ДПТНЗ «Зноб-Новгородський професійний аграрний ліцей», ДПТНЗ «Краснопільське професійно-технічне училище») у червні 2018 року проведено моніторинг підприємств-роботодавців.

Зібрано 347 анкет. Анкети, що підлягали обробці, відповідали наступним вимогам:

1) скановані;
2) заповнені не менше ніж на 13 питань;
3) наявні дані про електронну адресу підприємства-роботодавця;
4) заповнені дійсними підприємствами, відомості про які можна знайти в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань на сайті Міністерства юстиції України.

Відповідно вибірка підприємств моніторингового дослідження становить 100 роботодавців та має такі характеристики:

1) за галуззю діяльності: торгівля і громадське харчування – 34%; легка промисловість та сфера послуг – 18%; будівництво – 16%; промисловість – 12%; сільське господарство – 9%; транспорт – 5%; інформаційні й комунікаційні технології – 3%; інше (хімічна промисловість, ремонт і технічне обслуговування залізничного транспорту, комунальні послуги) – 3%.

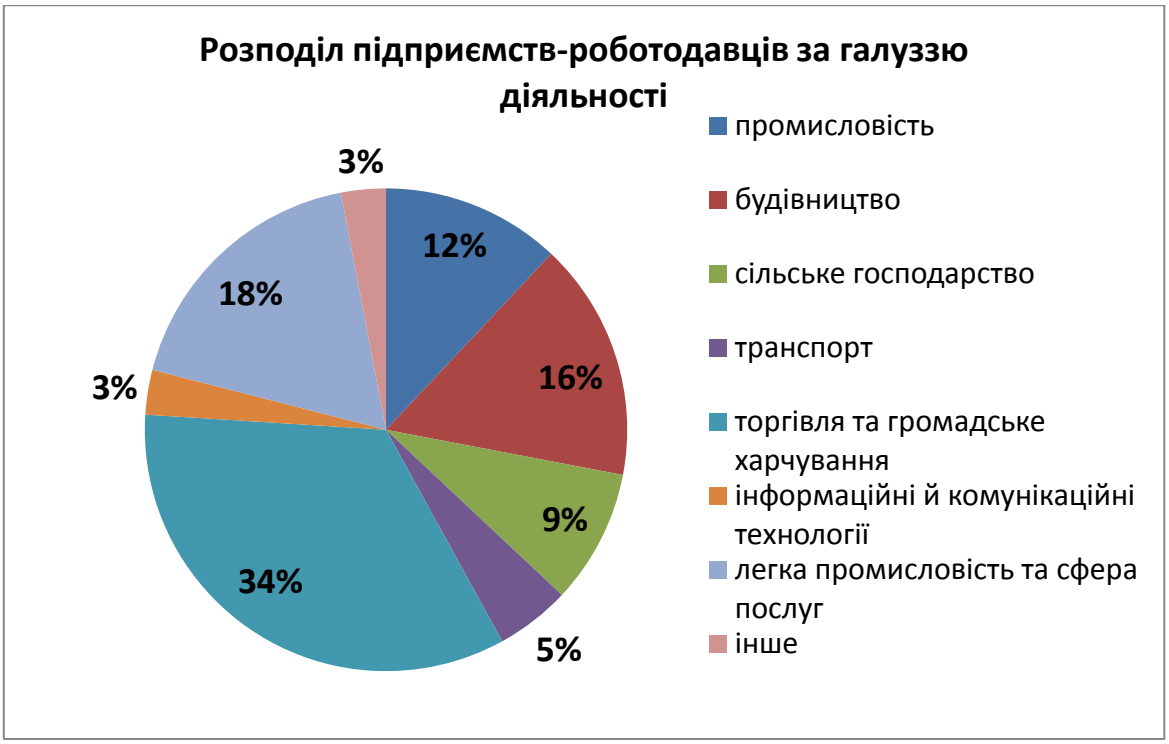

2) за періодом функціонування підприємств на ринку праці: 10 і більше років - 56%; від 5 до 10 років – 24%; від 1 до 5 років – 20%.

3) за кількістю робочих місць на підприємстві: до 10 осіб – 38%; 11-50 осіб – 34%; 51-100 осіб – 14%; більше 100 осіб – 14%.

За результатами опитування роботодавців, що було проведене у грудні 2017 р., визначено, що 68% підприємств-роботодавців оцінюють рівень підготовки випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти як такий, що

повністю відповідає потребам виробництва, 31% - відповідає частково і лише 1% - як такий, що зовсім не відповідає потребам виробництва. У ході даного опитування визначено кількісну оцінку рівня професійної підготовки випускників закладів ПТО, що складає 4,24 балу з 5 (вище середнього). При цьому більшість роботодавців оцінюють рівень професійної підготовки випускників закладів ПТО на 4 бали (57%) та 5 балів (33%).

Результати анкетування роботодавців дали можливість оцінити наскільки для них важливі такі якості працівників:

1) володіння такими якостями як відповідальність, комунікабельність, стресостійкість, охайність, чесність, пунктуальність, бажання працювати тощо – 4,11 балу з 5;

2) знання вимог до якості виконуваних робіт – 4,03 балу з 5;

3) комплексні знання та дотримання охорони праці – 3,98 балу з 5;

4) володіння сучасними технологіями (програмами, обладнанням, інструментом тощо) – 3,78 балу з 5;

5) здатність до навчання – 3,76 балу з 5.

Підприємства-роботодавці зазначають, що для адаптації випускників закладів ПТО на робочому місці частіше за все за ними закріплюють наставників (зазначили 76% опитаних) та надають можливість працювати на сучасному обладнанні (49%). Варто звернути увагу на те, що на 8% підприємств заходи щодо адаптації випускників взагалі не проводяться, що є ймовірною причиною значної плинності молодих кваліфікованих робітників.

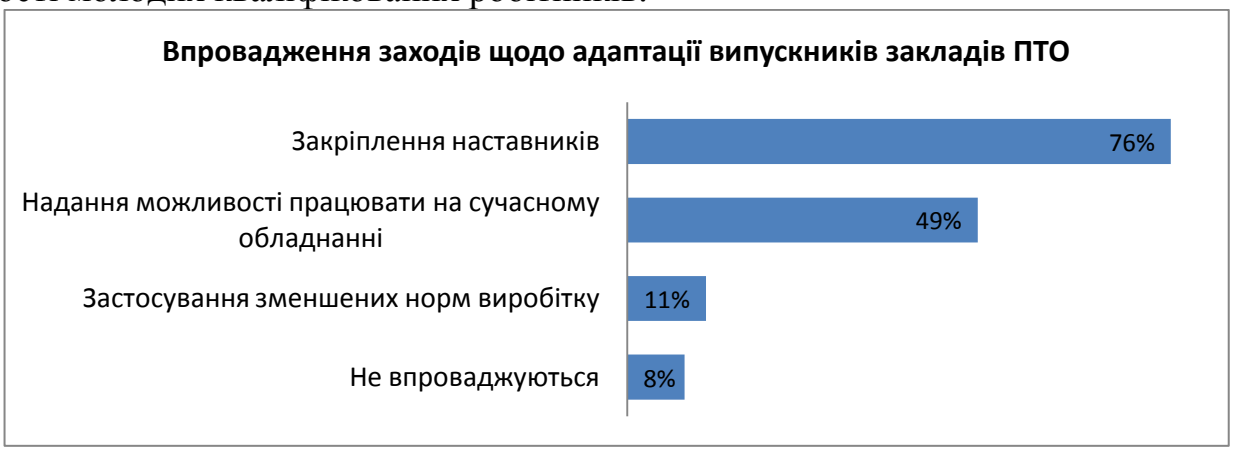

Також роботодавці зазначають, що з метою мотивування випускників закладів ПТО на підприємствах регіону проводяться такі заходи:

1) забезпечується належний рівень оплати праці (зазначили 54% опитаних);

2) надається можливість подальшого навчання з метою підвищення кваліфікації (46%);

3) своєчасно підвищується професійний рівень (кваліфікаційний розряд) (39%);

4) надається соцпакет (дитячі та медичні заклади, організації відпочинку, тощо) – 15%;

5) інші заходи, серед яких преміювання за показниками трудової діяльності, забезпечення спецодягом, тощо (8%);

6) надається перспектива отримання житла (2%).

Варто відмітити, що у 13% опитаних підприємств особливі умови для мотиві не створюються.

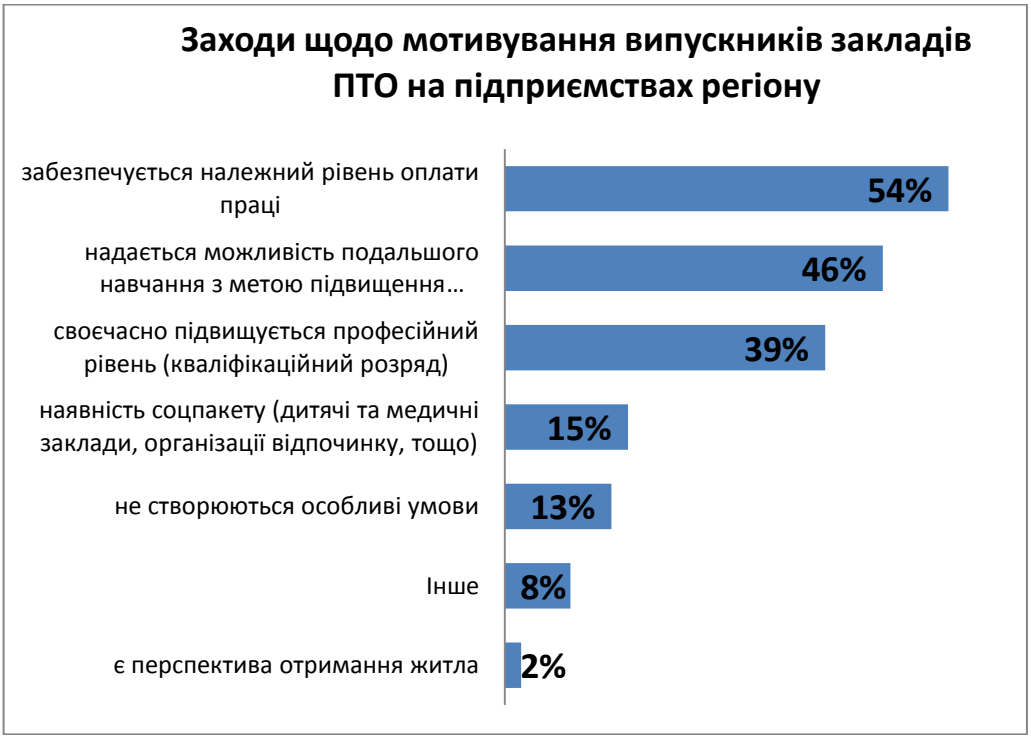

Результати анкетування свідчать про те, що на підприємствах Сумського регіону підвищується рівень дефіциту кадрів (якщо у грудні 2017 року про наявність даної проблеми зазначало 44% роботодавців, то у червні 2018 р. – 69%).

Найбільше підприємства регіону потребують робітників з таких професій:

1. Офіціант- 62 робітника (8,5% від загальної кількості затребуваних кваліфікованих робітників);
2. Кухар – 55 (7,54%);
3. Електрогазозварник- 54 (7,41%);
4. Муляр – 42 (5,76%);
5. Слюсар з ремонту автомобілів -38 (5,21%);
6. Штукатур – 38 (5,21%);
7. Перукар – 33 (4,53%);
8. Водій автотранспортних засобів (категорія "С") – 31 (4,25%);
9. Токар – 29 (3,98%);
10. Лицювальник-плиточник – 28 (3,84%);
11. Маляр – 27 (3,7%);
12. Бармен – 24 (3,29%);
13. Кондитер – 24 (3,29%);
14. Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування – 21 (2,88%);
15. Продавець – 19 (2,61%)
16. Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва – 17 (2,33%).

Враховуючи особливості попиту роботодавці потребують таких спеціалізованих фахівців як чоловічий майстер (барбер), перукар-універсал, майстер татуажу, монтажник літальних апаратів, Web-дизайнер тощо.

Є попит на робітників, які володіють інтегрованими професіями:

1. Слюсар, електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування – 12 робітників;
2. Штукатур, маляр, лицювальник-плиточник – 10;
3. Штукатур, муляр, лиювальник-плиточник – 10;
4. Електрогазозварник, слюсар з ремонту автомобілів – 1;
5. Маляр, штукатур – 2.

Можна дійти висновку, що у найближчі 2-3 роки стабільним залишиться попит на кухарів, офіціантів, електрогазозварників, штукатурів, перукарів, слюсарів з ремонту автомобілів, лицювальників-плиточників, малярів, електромонтерів з ремонту та обслуговування електроустаткування та водіїв автотранспортних засобів та трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва (категорія "С"). Спостерігатиметься значне зниження попиту на барменів, продавців та підвищення попиту на візажистів. Також роботодавці зазначають, що буде потреба у таких спеціалізованих фахівцях як майстер татуажу, мікроблейдингу, майстер комп’ютерної діагностики автомобілів, кухарі з поглибленою спеціалізацією (сушист, мангальщик, піцейола), чоловічий майстер (барбер), монтажник літальних апаратів, оператор вулканізаційного пресу та слюсар-складальник літальних апаратів.

Враховуючи пропозиції роботодавців, у грудні 2017 р. визначено 5 основних заходів співпраці закладів ПТО і підприємств. Це, у свою чергу, викликало необхідність оцінити, які заходи, на думку роботодавців, мають більшу ефективність.

Найбільш ефективними заходами вважаються:

1) поглиблення спеціалізації кваліфікованих робітників, що передбачає врахування спеціалізації конкретного виробництва регіону при розробленні навчальних програм (3,17 балу з 5);

2) упровадження спільно з роботодавцями елементів дуальної форми навчання у закладах ПТО (3,13 балу з 5);

3) підвищення кваліфікації викладачів та стажування майстрів виробничого навчання, зокрема на підприємствах (3,01 балу з 5).

Тобто роботодавці перш за все прагнуть налагодити співпрацю з закладами ПТО *у частині підвищення рівня підготовки учнів закладів ПТО відповідно до сучасних вимог.*

Актуальними є пропозиції щодо впровадження державного планування розвитку промисловості на 3-5 років та відкриття закладів професійної (професійно-технічної) освіти для потреб авіації.

На основі аналізу досліджуваних питань можна зробити такі **висновки:**

За результатами опитування підприємств-роботодавців визначено кількісну оцінку рівня професійної підготовки випускників закладів ПТО, що є вище середнього рівня та складає 4,24 балу з 5. При цьому роботодавці зазначають, що перш за все для них важливі такі якості працівників:

1) володіння такими якостями як відповідальність, комунікабельність, стресостійкість, охайність, чесність, пунктуальність, бажання працювати;

2) знання вимог до якості виконуваних робіт.

Адаптація та мотивування випускників закладів ПТО на робочих місцях сприяє збереженню та поповненню кадрового потенціалу підприємств різних галузей промисловості. Дослідження показали, що:

- для адаптації випускників закладів ПТО на робочому місці частіше за все за ними закріплюють наставників та надають можливість працювати на сучасному обладнанні.

- для мотивування випускників закладів ПТО на підприємствах регіону забезпечують належний рівень оплати праці та надають можливість подальшого навчання з метою підвищення кваліфікації.

Негативним є той факт, що заходи щодо адаптації мотивування випускників взагалі не проводяться відповідно на 8% та 13% підприємств регіону, що є ймовірною причиною значної плинності молодих кваліфікованих робітників.

На підприємствах Сумської області спостерігається підвищення рівня дефіциту робочих кадрів. При цьому роботодавці найбільше потребують працівників таких професій: офіціант, кухар, електрогазозварник, муляр, слюсар з ремонту автомобілів, штукатур, перукар, водій автотранспортних засобів (категорія "С") – 31 (4,25%), токар – 29 (3,98%), лицювальник-плиточник тощо.

У найближчі 2-3 роки стабільним залишиться попит на кухарів, офіціантів, електрогазозварників, штукатурів, перукарів, слюсарів з ремонту автомобілів, лицювальників-плиточників, малярів, електромонтерів з ремонту та обслуговування електроустаткування та водіїв автотранспортних засобів та трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва (категорія "С"). Спостерігатиметься значне зниження попиту на барменів, продавців та підвищення попиту на візажистів. Також роботодавці зазначають, що буде потреба у таких спеціалізованих фахівцях як майстер татуажу, мікроблейдингу, майстер комп’ютерної діагностики автомобілів, кухарі з поглибленою спеціалізацією (сушист, мангальщик, піцейола), чоловічий майстер (барбер), монтажник літальних апаратів, оператор вулканізаційного пресу та слюсар-складальник літальних апаратів.

Підприємства-роботодавці перш за все прагнуть налагодити співпрацю з закладами ПТО у частині підвищення рівня підготовки учнів відповідно до сучасних вимог, а саме поглиблювати спеціалізацію кваліфікованих робітників, що передбачає врахування спеціалізації конкретного виробництва регіону при розробленні навчальних програм, а також упроваджувати елементи дуальної форми навчання у закладах ПТО.

Методист НМЦ ПТО у Сумській області І.О.Смирнова